Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/142393,Wystawa-TU-rodzila-sie-Solidarnosc-rolnikow.html
26.04.2024, 20:48

Strona znajduje się w archiwum.

Wystawa „TU rodziła się »Solidarność« rolników”

Od 21 kwietnia do 9 maja 2021 r. Instytut Pamięci Narodowej prezentował w 18 miastach w Polsce wystawę plenerową „TU rodziła się »Solidarność« rolników”. Każda z tych ekspozycji składała się z części ogólnopolskiej oraz regionalnej, przygotowanej przez odpowiedni oddział IPN.

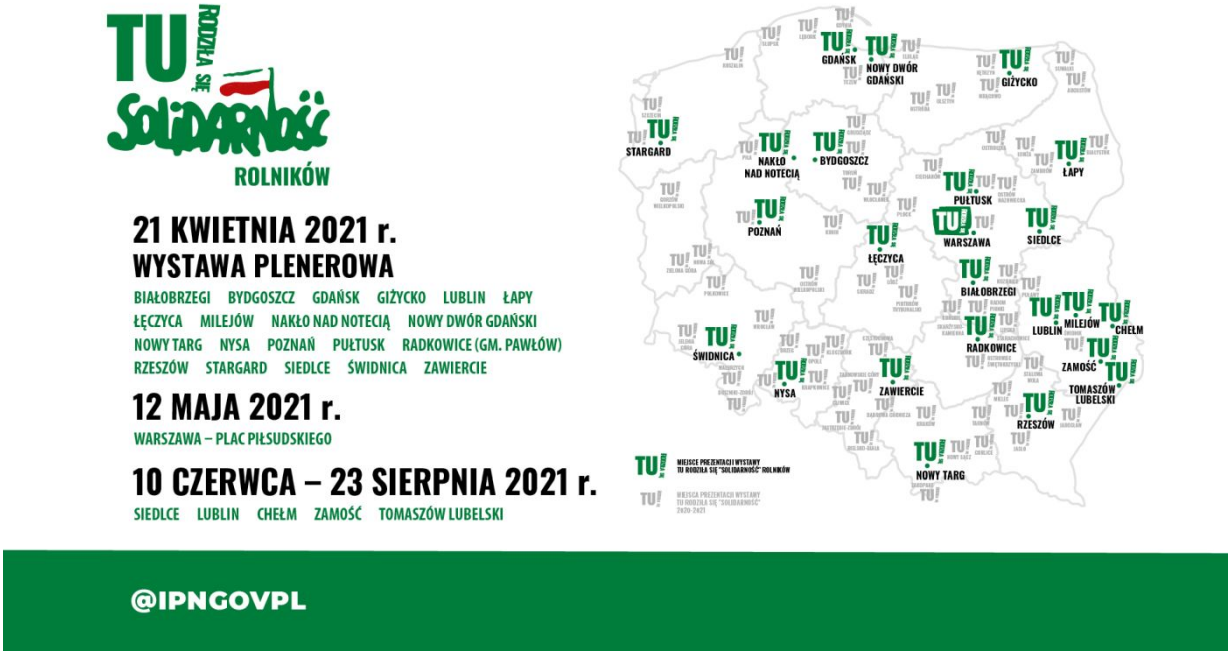

Wystawa ukazuje walkę środowiska chłopskiego z władzą komunistyczną w latach 1980–1981 o rejestrację rolniczych związków zawodowych. Dzięki wsparciu Prymasa Stefana Wyszyńskiego doszło do rejestracji 12 maja 1981 r. Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność”. W 40. rocznicę tego wydarzenia – 12 maja 2021 r. wszystkie ekspozycje regionalne wraz z częścią ogólnopolską

stanęły na placu Marszałka Piłsudskiego w Warszawie, gdzie można było je oglądać do 10 czerwca 2021 r.

Wystawa „TU rodziła się »Solidarność« rolników” na placu Marszałka Piłsudskiego w Warszawie w 2021 r. Fot. IPN

Wystawa „TU rodziła się »Solidarność« rolników” na placu Marszałka Piłsudskiego w Warszawie w 2021 r. Fot. IPN

Wystawa „TU rodziła się »Solidarność« rolników” na placu Marszałka Piłsudskiego w Warszawie w 2021 r. Fot. IPN

Z wystawą „TU rodziła się »Solidarność« rolników”, w najbliższych miesiącach będą mogli się zapoznać mieszkańcy Siedlec (10– 24 czerwca), Lublina (25 czerwca–12 lipca), Chełma (12–26 lipca), Zamościa (26 lipca–9 sierpnia), Tomaszowa Lubelskiego (9–23 sierpnia).

To kolejna odsłona w kontekście wystaw „TU rodziła się »Solidarność«”, które od 40. rocznicy strajków lipcowo-sierpniowych 1980 przypominały o powstawaniu „Solidarności” już w ok. 90 miejscowościach całej Polski.

Miejscowości, w których prezentujemy wystawę plenerową z cyklu „TU rodziła się »Solidarność« rolników”

21 kwietnia

- **Białobrzegi**, plac Zygmunta Starego (Delegatura IPN w Radomiu)
- **Bydgoszcz, plac Teatralny (Delegatura IPN w Bydgoszczy) – z udziałem przewodniczącego Kolegium IPN prof. Wojciecha Polaka**
- **Giżycko**, Pasaż Portowy (Delegatura IPN w Olsztynie)
- **Łapy**, pow. białostocki, plac Niepodległości (IPN Białystok)
- **Łęczyca**, plac T. Kościuszki (IPN Łódź)
- **Milejów (pow. łęczyński), ul. Partyzancka 15 (IPN Lublin) – z udziałem prezesa IPN dr. Jarosława Szarka**

- **Nakło nad Notecią**, Rynek (Delegatura IPN w Bydgoszczy)
- **Nowy Dwór Gdański**, plac nad rzeką Tugą, przy Żuławskim Ośrodku Kultury (IPN Gdańsk)
- **Nowy Targ, Rynek (IPN Kraków) – z udziałem wiceprezesa IPN dr. Mateusza Szpytmy**
- **Nysa**, Bastion św. Jadwigi, ul. Piastowska 19 (dziedziniec wewnętrzny) (Delegatura IPN w Opolu)
- **Poznań**, plac Adama Mickiewicza (IPN Poznań)
- **Pułtusk**, Zamek Pułtuski – Dom Polonii (IPN Warszawa)
- **Radkowice** gm. Pawłów, plac przed kościołem pw. Matki Bożej Częstochowskiej (Delegatura IPN w Kielcach)
- **Rzeszów**, przed siedzibą Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, al. Łukasza Cieplińskiego 4 (IPN Rzeszów) – folder i wystawa w PDF
- **Stargard**, ul kard. Stefana Wyszyńskiego (IPN Szczecin)
- **Świdnica**, Rynek 43, (IPN Wrocław)
- **Zawiercie**, plac im. św. Jana Pawła II w Zawierciu (ul. Sikorskiego/ ul. 3 Maja) (IPN Katowice)

22 kwietnia

- **Gdańsk**, plac Solidarności (IPN Gdańsk)

12 maja

- **Warszawa**, pl. Marszałka Piłsudskiego

20 maja

- **Ząbkowice Śląskie**, Rynek

24 maja

- **Szczecin**, przed siedzibą Polskiego Radia Szczecin

10 czerwca

- **Zakliczyn**, Ratusz
- **Siedlce,** ,plac Sikorskiego (do 24 czerwca)

29 czerwca

- **Lublin** (do 12 lipca)

12 lipca

- **Chełm** (do 26 lipca)

26 lipca

- **Zamość,** plac przed Pałacem Zamoyskich (do 9 sierpnia)

23 sierpnia

- **Tomaszów Lubelski**, Rynek Miejski: (do 9 sierpnia)

Więcej informacji o cyklu wystaw: dr Mateusz Marek (naczelnik Wydziału Projektów Edukacyjnych w Biurze Edukacji Narodowej IPN), tel. 22 581-86-74, mateusz.marek@ipn.gov.pl.

* * *

Powstanie „Solidarności" było jednym z najważniejszych wydarzeń końca XX w. na świecie. Od samego początku wspierali ją polscy rolnicy. Rejestrując NSZZ „Solidarność", komuniści nie zgodzili się na rejestrację podobnego związku rolników. Jego statut został złożony w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie już 24 września 1980 r.

Wśród najważniejszych postulatów ludności wiejskiej znalazły się

– prawo do swobodnego zrzeszania się w niezależnych związkach zawodowych

– poszanowanie przez komunistyczne władze prawa do własności ziemi

– swobodny obrót własnością ziemską

– zrównanie w prawach gospodarstw rolników indywidualnych z uprzywilejowanymi dotąd państwowymi gospodarstwami rolnymi (PGR)

– ujednolicenie praw socjalnych na wsi i w mieście

– reforma szkolnictwa wiejskiego

– poszanowanie wolności religijnej

29 grudnia 1980 r. w Ustrzykach Dolnych rozpoczął się chłopski protest, a 5 stycznia 1981 r. w Rzeszowie rozpoczęła się okupacja siedziby Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych. Na przełomie stycznia i lutego kilkanaście osób podjęło głodówkę w kościele

św. Józefa w Świdnicy. Jednym z postulatów protestujących była rejestracja niezależnego związku zawodowego rolników. Co prawda 10 lutego komunistyczny Sąd Najwyższy odrzucił wniosek o rejestrację „Solidarności" rolników, jednak wkrótce (18/20 lutego) protesty doprowadziły do podpisania tzw. porozumień rzeszowsko-ustrzyckich. Były one ostatnim – po Gdańsku, Szczecinie, Jastrzębiu-Zdroju, Dąbrowie Górniczej – porozumieniem społecznym zawartym w latach 1980-81. W reakcji na stały sprzeciw reżimu w sprawie rejestracji związku zawodowego rolników w marcu w Poznaniu doszło do zjednoczenia istniejących już niezależnych organizacji chłopskich, które przyjęły wspólną nazwę NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność". Działania rolników były systematycznie wspierane przez NSZZ „Solidarność" oraz hierarchię kościelną. Prymas Stefan Wyszyński wielokrotnie spotykał się z liderami „chłopskimi" oraz osobiście interweniował u komunistycznych władz, popierając dążenia ludności wiejskiej.

W walce przeciwko powstaniu rolniczego związku zawodowego komunistyczna władza doprowadziła do słynnego kryzysu bydgoskiego. Jako protest wobec brutalnych działań reżimu 27 marca 1981 r. miał miejsce największy strajk w Polsce. Uczestniczyło w nim ok. 11 mln osób, a więc nawet więcej niż wynosiła liczba członków „Solidarności". Dopiero ten zdecydowany protest wszystkich środowisk patriotycznych w całej Polsce wymusił rejestrację 12 maja 1981 r. Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność". Wielu specjalistów ocenia ten sukces także jako ostatnie społeczne dzieło prymasa Wyszyńskiego. Swojego oburzenia nie kryli natomiast komuniści moskiewscy. „Kania obiecał, że się nie poddacie, że nie zarejestrujecie »Solidarności wiejskiej«. […] A jednak skapitulowano. W jakiej postawiliście nas sytuacji?" – huczał członek sowieckiego Politbiura Michaił Susłow.

Polska „Solidarność" była iskrą, która dała początek upadkowi sowieckiego imperium oraz uzależnionych państw komunistycznych na czterech kontynentach. Przebudowie uległ świat ukształtowany przez „zimną wojnę" po 1945 r. Efektem było wyzwolenie się wielu państw spod zależności i okupacji Związku Sowieckiego od Litwy, Łotwy i Estonii po Gruzję. Dzięki przełomowi zapoczątkowanemu przez „Solidarność" stało się także możliwe zjednoczenie Niemiec. Polska „Solidarność" to triumf pokojowej siły ducha nad materialistycznym komunistycznym imperium zła.

Więcej informacji o powstaniu „Solidarności" Rolników w III tomie materiałów edukacyjnych (zeszyt dla nauczyciela)

Polecamy artykuł: Andrzej W. Kaczorowski: *Prymas wobec rolniczej „Solidarności"*

PLIKI DO POBRANIA

Wystawa „TU rodziła się Solidarność Rolników” – prezentacja (pdf, 3.69 MB) 17.05.2021 10:33